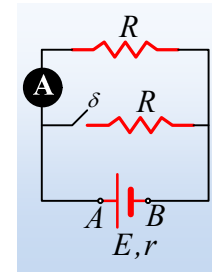

Μια Ηλεκτρεγερτική δύναμη σε ένα κύκλωμα.

Αναφερόμενοι για το διπλανό κύκλωμα, με ανοικτό το διακόπτη και ιδανικό το αμπερόμετρο:

- i) Αν το 75% της ενέργειας που προσφέρει στο κύκλωμα η πηγή μεταφέρεται στον αντιστάτη, τότε:

α) $R=r$,   β) $R=2r$,   γ) $R=3r$.

- ii) Ποιες προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες:

- α) Η τάση V_{AB} είναι ίση με την ΗΕΔ της πηγής E .
 β) Κατά το πέρασμα του ηλεκτρικού ρεύματος (συμβατική φορά) από το Β στο Α, η ενέργεια κάθε φορτίου αυξάνεται κατά $W_1=q_1 \cdot E$.
 γ) Αν κλείσουμε το διακόπτη δ , η ένδειξη του αμπερομέτρου θα μειωθεί.

Να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

Απάντηση:

- i) Η ενέργεια που προσφέρει η πηγή στο κύκλωμα ανά μονάδα χρόνου, η ισχύς της πηγής, υπολογίζεται από την σχέση $P_{\pi}=E \cdot I$, ενώ η αντίστοιχη ισχύς που καταναλώνει ο αντιστάτης είναι $P_R=I^2 R$. Έτσι το ποσοστό της ενέργειας της πηγής που μεταφέρεται στον αντιστάτη θα είναι:

$$\pi = \frac{P_R}{P_{\pi}} 100\% \rightarrow \frac{75}{100} = \frac{I^2 R}{EI} \rightarrow \frac{3}{4} = \frac{IR}{E}$$

Αλλά από το νόμο του Ohm στο κλειστό κύκλωμα έχουμε $I = \frac{E}{R+r}$ και με αντικατάσταση στην παραπάνω εξίσωση παίρνουμε:

$$\frac{3}{4} = \frac{\frac{E}{R+r} R}{E} \rightarrow \frac{R}{R+r} = \frac{3}{4} \rightarrow 4R = 3R + 3r \rightarrow R = 3r$$

Σωστή η γ) πρόταση.

- ii) α) Η πρόταση είναι λάθος. Η τάση στους πόλους της πηγής (η πολική τάση) είναι ίση:

$$V_{\text{πολ}} = V_{AB} = E - Ir$$

Όπου I η ένταση του ρεύματος που διαρρέει την πηγή.

- β) Κατά το πέρασμα ενός φορτίου q_1 μέσα από την πηγή, η ενέργεια που του παρέχει η πηγή είναι ίση με $W_{\text{πηγ}}=q_1 \cdot E$. Όμως στη διάρκεια αυτής της μετακίνησης, ένα μέρος της ενέργειας «χάνεται» πάνω στην εσωτερική αντίσταση της πηγής, εμφανιζόμενη ως θερμότητα. Έτσι τελικά η αύξηση της ενέργειάς του είναι ίση με $W_1=q_1 \cdot V_{AB}$. Η πρόταση είναι επίσης λάθος.

γ) Με το διακόπτη ανοικτό, το αμπερόμετρο διαρρέεται από ρεύμα έντασης $I_o = \frac{E}{R+r} = \frac{E}{4r}$.

Αν κλείσουμε το διακόπτη, οι δύο αντιστάτες συνδέονται παράλληλα με ισοδύναμη (ολική) αντίσταση $R' = \frac{R \cdot R}{R + R} = \frac{R}{2}$, δηλαδή έχουμε μείωση της εξωτερικής αντίστασης, αλλά τότε η συνολική ένταση του ρεύματος που διαρρέει την πηγή:

$$I_{o\lambda} = \frac{E}{R' + r} = \frac{E}{\frac{3r}{2} + r} = \frac{2E}{5r}$$

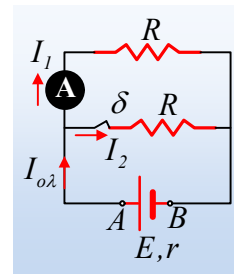
αυξάνεται. Αυτό έχει ως συνέπεια να μειώνεται η πολική τάση της πηγής στην τιμή:

$$V'_{AB} = E - I_{o\lambda}r = E - \frac{2E}{5r}r = \frac{3E}{5}$$

Η τάση όμως αυτή, είναι η τάση στα άκρα του πάνω αντιστάτη ο οποίος θα διαρρέεται από ρεύμα έντασης:

$$I_1 = I_A = \frac{V_{AB}}{R} = \frac{\frac{3E}{5}}{R} = \frac{3E}{5R} = \frac{3E}{5 \cdot 3r} = \frac{E}{5r} < \frac{E}{4r} = I_o$$

Η ένδειξη δηλαδή του αμπερομέτρου θα μειωθεί και η πρόταση είναι σωστή.

Υλικό Φυσικής-Χημείας

Γιατί το να μοιράζεσαι πράγματα, είναι καλό για όλους...

Επιμέλεια:

Διονύσης Μάργαρης